

دانشگاه تهران

دانشکده دامپزشکی

شماره ۴۸۴

سال تحصیلی ۳۶-۳۵

پایان نامه
برای دریافت دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران

اندیس ریشر میسل

نگارش : نهضت فکری

- ۱۳۱۲ -

هیئت داوران

آقای دکتر علی کاظمی استاد دانشکده دامپزشکی (استاد راهنمای اندیس زوری)

آقای دکتر محمد درویش استاد دانشکده دامپزشکی (داور زوری)

آقای دکتر احمد عطائی استاد دانشکده دامپزشکی (داور زوری)

جای میرهن - ۳۸۴۹۹

تقدیم به :

جناب آقای دکتر کاظمی استاد گرامی که با قبول

راهنمائی این رساله مفتخرم فرمودند.

تقدیم به :

جناب آقای دکتر درویش استاد محترم که به

شاگردی ایشان افتخار می‌کنم.

تقدیم به :

جناب آقای دکتر عطائی که افتخار شاگردی ایشان

را دارم.

تقدیم به :

کلیه استادان محترم دانشکده.

تقدیم به:

روح پر فتوح پدر بزرگوارم

تقدیم به:

مادر مهر بانم که در سایه توجهات و محبت هایش موفق

به تحصیل گردیدم ،

تقدیم به:

همسر عزیز و مهر بانم که مشوق و یاور من در زندگی

میباشد .

۵۴۱۹

«فهرست مدل‌ریزیات»

- ۱ - مختصری درباره کارخانجات روغن نباتی ایران
- ۲ - کلیاتی درباره چربی‌ها
- ۳ - اسیدهای چرب
- ۴ - اسیدهای چرب اشباع شده
- ۵ - تابلوی اسیدهای چرب اشباع نشده و خواص آنها
- ۶ - خواص عمومی چربیها
- ۷ - متابولیسم چربیها
- ۸ - طبقه بندی روغنها
- ۹ - آزمایش چربیها
- ۱۰ - اندیس ریشرمیسل
- ۱۱ - اندیس ریشرمیسل طبیعی در روغنها م مختلف
- ۱۲ - مشاهدات و عملیات
- ۱۳ - نتیجه

بنام ایزد تو آنا

اهمیت مواد غذایی در تأمین سلامت و بهداشت افراد از مباحث جالب و مورد توجه دانشمندان امور تغذیه میباشد و بمصداق کلام عقل سالم در بدن سالم است سلامت و بهداشت مواد غذایی تأثیر کلی در سلامت اجتماع و ترقیات آن دارد.

و بدون شک فساد تغذیه اثرات نامطلوبی در اجتماع و افراد آن خواهد داشت.

بادر نظر گرفتن عناصر شیمیایی مواد غذایی و طبقه بنده آن بگروههای هیدرو کربن ها - چربی ها - آلبومین ها و املاح و در نظر گرفتن مقدار و کالری حاصله از آنها میتوان به اهمیت چربیها در تغذیه پی برد.

همانطور که چربیها از لحاظ اقتصادی و ارزش از یکطرف و از لحاظ تأمین انرژی از طرف دیگر مورد توجه میباشند فساد و تقلب آنها نیز مضری برای اجتماع خواهد داشت.

با رواج روغن های نباتی واستقبالی که از آن بعمل آمده است و ارزانی قیمت آن گروهی بفکر اختلاط آن با کره و روغن هایی که دارای ارزش زیادتر است افتاده که مروی بر اخبار و جریانات کشور میرساند تا چه حد میزان تقلب در این باره فزونی یافته است.

مبارزه اجتماعی که برای جلوگیری از تقلبات در سرتاسر جهان ادامه دارد ایجاد میکرد که روش هایی برای تشخیص تقلب در اختیار عاملین کشف تقلب قرار گیرد که یکی از مهمترین آنها اندیس های اختصاصی هر نوع ماده چربی میباشد.

چون محل خدمت اینجا نب در آزمایشگاه کنترل غذایی ارتش میباشد لذا بر آن شدم که پایان نامه خود را در این باره با تصریح بیانی که در این موضوع پیدا نموده ام تنظیم نمایم.

یکی از مهمترین اندیس ها که تشخیص روغن های حیوانی مخصوصا کره را از روغن های نباتی امکان پذیر میسازد اندیس رایش میسل است که موضوع پایان نامه اینجا نبوده و با راهنمایی های ارزنده استاد ارجمند جناب آفای دکتر کاظمی تنظیم و تدوین گردیده است.

« مختصری درباره کارخانجات روغن نباتی ایران »

قبل از اینکه به بحث درباره ترکیبات چربی ها و چگونگی آندیس را یش رمی‌سل به پردازیم بی‌مناسبت نیست که مختصری درباره کارخانجاتی که در حال حاضر در ایران مخصوصاً تهران مشغول تهیه روغن نباتی میباشند نوشته شود و کارآنان مورد بررسی قرار گیرد برای اینکه موضوع کاملاً روشن باشد باید اول بذکر اعمال فیزیکی و شیمیائی که اصولاً در یک کارخانه تهیه روغن نباتی صورت می‌گیرد پرداخت و سپس کارخانجات داخلی را تاک‌تاک مورد بحث قرار داد و مقایسه نمود از طرفی چون کلیه کارخانجات داخلی از دانه تخم پنبه برای تهیه روغن استفاده مینمایند و جز در بعضی موارد استثنایی از دانه‌های دیگر روغن کشی مینمایند لذا اساس بحث را بر روی دانه تخم پنبه قرار میدهیم بطور کلی کاریک کارخانه تهیه روغن از تخم پنبه از مرحله نگهداری تخم درسیلو شروع می‌گردد و اعمال مختلطه بقرار ذیر است

الف : مرحله روغن کشی

ب : مرحله تصفیه

الف = مرحله روغن کشی که خود شامل تمیز کردن تخم پنبه وغیره

شرح ذیر میباشد

۱ - سیلو کردن

۲ - تمیز کردن

۳ - لینتر گیری

۴ - شکستن و گرفتن پوسته

۵ - پودر کردن مغز تخم پنبه

۶ - تنظیم رطوبت و پرس کردن (روغن کشی)

۷ - صاف کردن و انتقال روغن به مخزن واخراج کنجاله

ب : مرحله تصفیه که خود شامل اعمال زیر است

۱ - خنثی کردن روغن خام و گرفتن مواد صابونی

۲ - بپرنگ کردن روغن

۳ - هیدرژناسیون

۴ - بوگیری

و ضمناً بعد از کلیه این اعمال مرحله دیگری نیز بنام بسته بندی موجود است که مختصرآ در آخر این فصل درباره آن توضیح داده خواهد شد در مورد اعمالی که بر روی تخم پنبه (یعنی مرحله روغن کشی) صورت میگیرد چون فقط یک سلسله اعمال فیزیکی است وارتباطی با این رساله ندارد ذکری نخواهد شد فقط این نکته قابل توجه است که در کارخانجات استخراج روغن از دانه بطريقه پرس و یا روغن گیری (Extraction) یعنی استفاده از حلالهای روغنی میباشد. در ایران کلیه کارخانجات روغن را با بطريقه پرس گرم از دانه خارج مینمایند فقط کارخانه روغن کشی ورامین است که کنجاله بدست آمده را بار دیگر در بنزین حل کرده و بقیه روغن را جدا میسازد

مرحله تصفیه = ۱ - پس از پرس گرم دانه های نباتی روغن
خامی بدست میآید که دارای رنگی سیاه و بوئی نامطبوع میباشد در ابتدا اسیدیتۀ روغن تعیین شده و سپس با مقدار کافی سود مخلوط میگردد در اثر توکیب اسید های موجود در روغن با سود صابون بدست میآید که این صابون رادر بعضی کارخانجات (شاه پسند و قو) در دستگاه گریزاز مرکز بنام Centrifuge از روغن جدام میسازند و در بعضی کارخانجات دیگر مانند گل، خروس نشان وغیره آنرا در دیکهای بزرک میگذارند تا مواد صابونی ته نشین گردد سپس روغن را با محلول آب و نمک شسته تا بقایای سود خارج گردد

۲ - مرحله نگ بربی = روغن بدست آمده مرحله فوق سیاهرنگ
ویدبو بوده ولی از لحاظ شیمیائی خنثی میباشد لذا روغن مزبور پس از عبور از یک صافی پارچه ای در این مرحله بدیک بپرنگ کننده میرود

معمول در کارخانها برای رنگ بربی از ذغال اکتیو یا Charbon active و خاک تونسیل ... استفاده میشود لذا بمقدار لازم گرد ذغال آکتیو و خاک تونسیل به روغن وارد کرده و خوب بهم میزند خاک تونسیل دارای خاصیتی است که رنگدانه ها را در خمل و فرج خود جذب مینماید پس از اختلاط با دیگر روغن را صاف میکنند در نتیجه روغنی شفاف و سیال و سفید نگ با بوئی نامطبوع بدست میآید

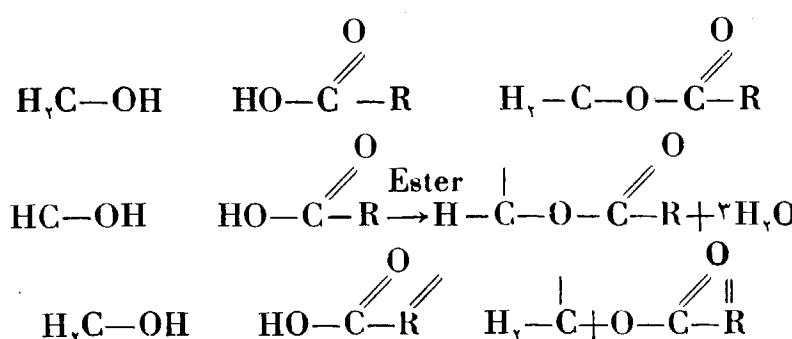
۳ - مرحله تنظیم و بالابردن نقطه ذوب : در این مرحله در کارخانجات مختلف از تجزیه آب مقطر بوسیله جریان الکتریسته هیدرژن تهیه نموده و برای اشبع اسیدهای چرب غیر اشبع بکار میبرند عمل هیدرژناسیون در مجاورت کاتالیزر نیکل انجام میگیرد بدین ترتیب قسمتی از اتصالهای مضاعف اسیدهای چرب اشبع نشده اشبع شده که این اشبع ممکن است ناقص یا کامل باشد هر چه عمل هیدرژناسیون پیش تر رود نقطه ذوب بالاتر میرود بهر حال بسته به نقطه ذوبی که مورد تقاضا است مدت عمل و مقدار هیدرژن را تنظیم مینمایند روغنی که از این مرحله خارج میگردد عبارت است از روغن با بوی نامطبوع که در اثر اشبع اسیدیته آن اندکی بالارفتنه است و هم چنین دارای مقداری کاتالیزر نیکل است که باستی جدا گردد عمل جدا کردن نیکل بوسیله سانتریفوژ صورت میگیرد

۴ - مرحله بوگیری = بوی روغن دراثر وجود اسیدهای چرب
فرار است لذا در این مرحله روغن را در دیکهای مخصوص در حرارت ۲۴۰ درجه سانتی گراد و تحت خلاء شدید قرار میدهند همچنین مقداری بخار آب ازلولههای مارپیچ در روغن وارد میشود که خوب آنرا بهم زده و تحت تأثیر خلاء شدید اسیدهای چرب فرار همراه با بخار آب خارج میگردد بدین ترتیب روغنی بدست خواهد آمد که فاقد بو ، رنگ و دارای نقطه ذوب مطلوب است در کارخانه های جدید بار دیگر کمی محلول سود اضافه کرده و از صافی عبور میدهند که اصطلاحاً آن را تصفیه آخریا Post refining مینامند

۵ - مرحله بسته بندی = روغن بدست آمده فوق چون قادر نگ میباشد لذا در کلیه کارخانجات برای اینکه آنرا باب بازار یعنی زردرنگ نمایند به آن رنگهای مجاز یا بتا کاروتون Beta caroten (β) اضافه مینمایند در مورد روغنهای مصرف ارتش علاوه بر بتا کاروتون بمقدار ۲۰ هزار واحد ویتامین A نیز بهر کیلو روغن اضافه میشود با این ترتیب روغن کاملاً آماده میباشد بسته بنوع تقاضا در موقع بسته بندی ممکن است به روغن هوا داده و آنرا در دستگاهی بنام Votator گذارده تا روغن نرم و هموژنیزه Hemogenise و یکنواخت گردد و یا اینکه روغن را بطور عادی پر کرده و در یخچال نگهداری کرد تا بصورت روغن حیوانی (دانه دانه) گردد روغن حاضر شده را در قوطیهای مختلف بسته بنوع تقاضا با دستگاه تقریباً اتوماتیک پر مینمایند و در بعضی کارخانجات برای جلوگیری از ورود هوا و فساد روغن سطح آن را با یک ورقه نازک آلومینیوم میپوشانند

((گلیاتی در باره چربیها))

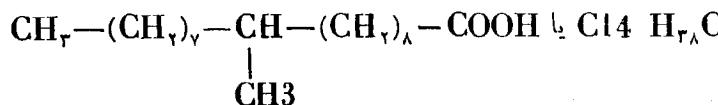
Lipides - موادی هستند در آب نامحلول ولی در حلالهای آبی مانند (کلروفرم ، اتر ، نفت و بنزن) محلول میباشند .
چربیها - ترکیباتی هستند که بوسیله اسیدهای رقیق و قلیائی ها هیدرولیز شده به مواد سازنده خود گلیسرین و اسیدهای چرب تجزیه میشوند بنابراین چربیها استر **Ester** گلیسرین و اسیدهای چرب میباشند .

چربیهای طبیعی تری گلیسریداند **Triglyceride** ولی تری گلیسرید خالص (تری استارید یا تری بالمیتین **Tristéarine ou Tripalmitine**) بندرت در طبیعت یافت میشود اسیدهای چرب سازنده چربی هرچه بیشتر غیر اشباع باشند و یا هرچه تمداد بندهای مضاعف شان زیادتر باشد سیاه تر است هر قدر وزن مولکولی آنها زیادتر باشد نقطه ذوبشان زیادتر خواهد بود .

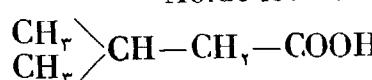
اسیدهای ذکر شده دارای فرمول زنجیری ساده هستند ولیکن اسیدهای اشباع شده ای هم وجود دارند که فرمول آنها شاخه دار است و در باسیل سل چند نوع از این قسم اسیدها یافته اند .

۱- اسید توبرکولو استاریک **Acide tuberculo-Stéarique**

۲- اسید فیتوئیک **Acide phytoïque**

۳- اسید ایزووالریانیک که دروالرین و روغن بعضی از ماهیتها وجود دارد
Acide isovalerique

«اسیدهای چرب»

اسیدهای چرب : اسیدهای آلی هستند که تعداد کربن‌شان از ۴ بیشتر بوده و دارای وزن مولکولی زیاد میباشند این اسیدها در آب نامحلول و یا کم محلولند اسیدهای چرب طبیعی دارای تعداد کربن زوج‌اند و زنجیر آنها بدون انشعاب است ولی بقدرت در بعضی تر کیبات طبیعی اسیدهای چرب با انشعاب دیده میشوند .

قسمت اعظم اسیدهای چرب طبیعی (اسید استاریک Ac. Palmitique و پالمیتیک Oléique) است

و با آنها مواد دیگر مانند گلیسرید و یا غیره مخلوط میباشند (مانند بوتیرین Butirine و کاپرین Caprine و لورین Lorine وغیره) اگر در چرب بیها هرسه عامل اکسیدریل گلیسرین بوسیله یک اسید چرب مانند اسید استاریک استری شده باشد آنرا تری استارین نامند ولی اغلب در چرب بیها هرسه عامل اکسیدریل با اسیدهای چرب مشابه استری نمیشوند و ممکن است یکی از آنها بوسیله اسید اولئیک و دیگری با اسید پالمیتیک و سومی با اسید دیگری استری شوند .

اسیدهای چرب طبیعی ممکن است اشباع شده یا اشباع نشده باشند .

الف - اسیدهای چرب اشباع شده : این اسیدها دارای فرمول عمومی

ب - اسیدهای چرب اشباع نشده : این اسیدها که در زنجیر کمرینشان دارای یک یا چند اتصال مضاعف میباشند که بصورت F نمایش داده میشود .

هر هشترين اسیدهای چرب اشباع شده طبیعی عبارتند از :

«تاباو ۱»

اسم	تعداد کربن	نقطه ذوب	درجه ماده‌ای موجود است
C ۴ Acid Butérique	۴	ما بع	کره
C ۱۶ « Palmitique	۱۶	۶۲/۶°	تقریبا در تمام روغنها
C ۱۸ « Stearique	۱۸	۶۹/۲°	در اکثر روغنها
C ۲۴ « Lignocerique	۲۴	۸۰/۵°	روغن آراشید

هرهمنترین اسیدهای چرب اشباع نشده طبیعی عبارتند از :
«تابلو ۲»

اسم	تعداد	جای تعداد اتصال	درجه ماده‌ای موجود است	کرین اتصال	مضاعف
تری‌پا در اکثر روغنها	۱F	۹/۱۰	C ₁₈	Acid Oleique	
روغن‌های کتان و سایر	۲F	۹/۱۲	C ₁₈	Linolique	
روغن‌های خشک کننده		۱۰/۱۳		اسید لینولیک	
در روغن‌های خشک کننده	۳F	۹/۱۲/۴۵	C ₁₈	Linoleique	
و نیمه خشک کننده		۱۰/۱۱/۱۶		اسید لینولئیک	
از اسیدهای چرب نامبرده بالا پالمتیک و اسید استاریک از همه بیشترند					
اسید بوتیریک C ₄ و اسید کاپروئیک C ₆ در حرارت معمولی مابعدند و اسیدهای چرب با کم بیشتر جامدند .					

اسیدهای چرب عمده چربیهای قابل تغذیه در تابلوی زیر نشان

داده میشود

سری استیک بفرمول C_nH_{2n}O₂

«تابلوی ۳»

اسم	نقطه ذوب	درجه ماده‌ای موجود است	کره
اسید کاپروئیک	C ₆ H ₁₂ O ₂	ما بع	
Acid Caproique			
اسید کاپریلیک	C ₈ H ₁₆ O ₂	۱۶/۵	کره روغن نارگیل و پالمیست
Acid Caprilique			
اسید کاپریک	C ₁₀ H ₂₀ O ₂	۳۱/۴	کره ، روغن نارگیل و پالمیست
Acid Caprique			
اسید لوریک	C ₁₂ H ₂₄ O ₂	۳۴/۵	روغن نارگیل و پالمیست
Acide LOrigue			
اسید میریستیک	C ₁₄ H ₂₈ O ₂	۵۳/۸	روغن نارگیل ، پیه خوک وجودز Nut Meg هندی
Acide Miristique			
اسید آراشیدیک	C ₁₆ H ₃₂ O ₂	۷۵	روغن آراشید
Acide Arrachidiique			

خواص اسیدهای چرب اشبع نشده

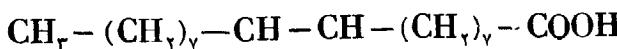
اسیدهای چرب اشبع نشده دارای خواصی بشرح زیراست

۱- جذب هالوژنها Halogénés : هرگاه اسیدی دارای یک

دوبندی باشد مانند اسید اولئیک در حرارت معمولی میتواند جذب برم یا یک کرده و مشتق هالوژنه بدهد.

اسید اولئیک

بعبارت دیگر ترکب شیه فلزات مانند برم وید بامواد چربی نسبت

مستقیم با اتصال مضاعف آنها دارد و درنتیجه نسبت معکوس با وزن مولکولی

اسیدهای چرب غیراشبع شده خواهد داشت

۲ - جذب هیدروژن = اسیدهای اشبع نشده میتوانند برای

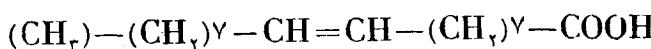
هر یک از دوبندی هادومولکول هیدروژن جذب نموده اسید اشبع شده بدهند

۳ - اکسیده شدن = در اثر اکسیداسیون اسیدهای چرب میتوان

محل اتصال دوتائی آنها را تشخیص داد همچنین فساد چربی ها بعلت

اکسیداسیون آنها در بندمضاعف است چنانچه عمل اکسیداسیون شدید باشد

زنگیر پاره شده و دواستید دیگر بحسب میآید

هرگاه عمل اکسید کردن شدید نباشد زنگیر گسیخته نشده و یک

هیدرکسی اسیدویامشق آن تولید میگردد و این نوع اکسیده شدن به آهستگی

در مجاورت هوای نجات میشود بطور یکه اسیدهایی که دارای چند اتصال مضاعف

هستند در مجاورت هوای قی اکسیده شدن سخت و خشک میگردد که به آنها

روغن های Siccatives (سیکاتیو) گویند از اسیدهای چرب اشبع نشده

اسید اولئیک در چربی های حیوانی و نباتی از همه بیشتر است

خواص عمومی چربیها

چربیها هرگاه باقلیائیها حرارت داده شوند صابونی شده و ملح قلیائی اسید چرب بست می‌آید که صابون است
گلیسریدها **Glycerides** علاوه بر آنکه باقلیائیها صابونی می‌شوند بوسیله اسیدها و بخار آب نیز هیدرولیز می‌شوند در این میان گلیسریدها عمل هیدرولیز توسط دیاستازها انجام می‌گیرد در چربیها تنها گلیسریدها هیدرولیز می‌شوند و مواد غیر قابل صابونی عبارتند از:

۱ - کربورهای هیدرژن مانند اوله استن $C_{21}H_{36}$ **Oléacétone** که در روغن زیتون وجود دارد و اسکوآلن $C_{30}H_{50}$ که در روغن کبد بعضی از ماهیهای دیده می‌شود

۲ - استر لها

این ترکیبات جزء مواد سلولی است و شاید عامل حیاتی آن باشد برای جدا کردن آنها از روغن‌های نباتی و حیوانی ابتدا آنها بوسیله محلول پتاس الکلی صابونی نموده سپس الکل را خارج کرده و مادة صابونی نشده را با اتریا اتریسترون خارج می‌کنند آنچه از استرولها که در بدن انسان و حیوان یافت می‌شوند بنام زووسترول **Zoosterol** و ترکیبات دیگری که در نباتات موجودند بنام فیتوسترول **Phytostetrole** نامیده اند

زئوسترولها یا استرولها یا حیوانی

الف کولسترول **Cholesterine** با کولسترول بفرمول ساده $C_{27}H_{46}OH$ که در آن بیش از سایر استرولهای تحقیقات بعمل آمده است و قریب به یکصد سال قبیل درسنگ صفر اکشان شده که تقریباً تمام سنگ از این ترکیب ساخته گردیده است بعلاوه بصورت استر در تمام اجزای بدنه مخصوصاً در مغز و اعصاب بقدر کافی موجود است ولی استخراج آن از سنگ صفر انجام می‌شود ترکیبی است متمبلور با فعالیت نوری و عامل الکلی نوع دوم و یک اتصال دوگانه از عمل رد و کسیون و اکسید اسیون آن نتیجه گرفته‌اند که یک ترکیب چهار حلقوی است

مشتقهای کولسترول **Cholestrol** مهم‌ترین مشتقهای حیوانی کولسترول عبارتند از

۱ - کوپروسترول بفرمول $C_{27}H_{48}O$ که در سال ۱۸۶۲ آنرا در مدفوع یافتند این ماده ترکیب اشباع شده‌ای میباشد که از هیدرژن شدن کلسترول روده بواسطه باکتریهای احیاء‌کننده ایجاد میگردد دفع کوپروسترول توسط مدفوع انجام میشود

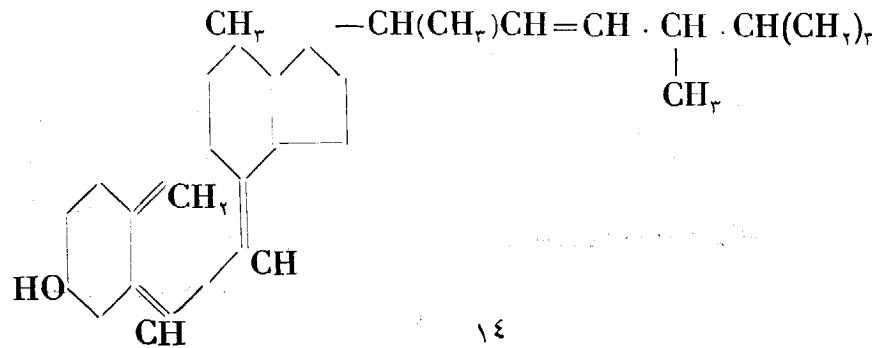
مشتقات گیاهی کلسترول:

الف - سیتوسترول Sitosterole از جهات بسیار شباهت زیادی به کولسترول دارد و فرمول ساده آن $C_{29}H_{48}OH$ است و اولین بار از جوانه (سبوس گندم) بدست آمده است در نباتات از آن جمله در روغن لوبيا زیاد تهیه میکنند

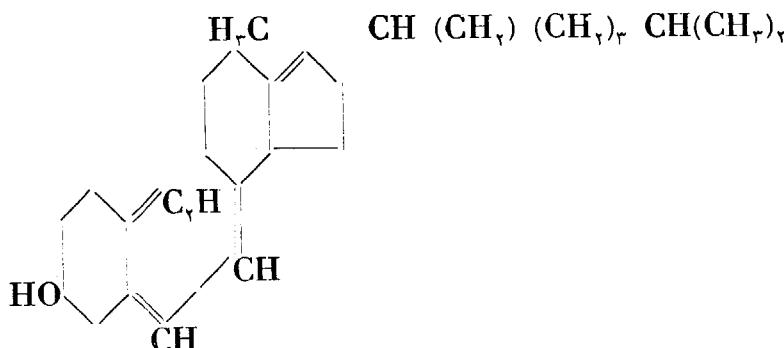
ب - ارگوسترول Ergosterol بفرمول $C_{28}H_{48}OH$ از لور آبجو و جوانه جو بدست آورده اند در تحت تأثیر اشعه ماوراء بینفتش بیک ممحصول که ویتامین D باشد و مرض راشفامی بخشد بدل میگردد ساختمان آن دارای ساختار دوگانه و یک عامل الکلی دوم دارد

۳ - لسیتن و بعضی از ویتامین‌ها (E و D) و بعضی مواد معطر ویتامین D (ویتامین آنتی راشیتیک) Antirachitique در کبد بحد وفور موجود و در نتیجه روغن کبد ماهی از این نوع ویتامین ویتامین A بسیار دارد چنان‌چه نور ماوراء بینفتش بر ارگوسترول بتابند این ویتامین حاصل میشود و از آن نوع خاصی مجزا کرده‌اند که خالص و متمیلور است و نام کالسیفرل Vitamine D_۳ یا Calciphrol در آن نهاده‌اند که در ۱۱۶ درجه ذوب میگرد کالسیفرل ایزومر با ارگوسترول میباشد و فرمول مولکولی آن چنین است $C_{28}H_{48}OH$ ویتامین D_۱ در ۱۲۵ درجه ذوب میگردد کلیه ویتامینهای گروه D را از روغن ماهی بدست می‌آورند فرمول ویتامین D_۲ یا کالسیفرل بقرار زیر است

Calciphérol

ویتامین D_۳ از نور دادن به دی‌هیدرو کولسترون بدست می‌آید و در روغن ماهی و روغن کبد سایر حیوانات نیز موجود است و بوسیله زنجیر جانبی ساختمانی که دارای یک گروه متیل و فقدان یک اتصال دو گانه است از آن مشخص می‌باشد کلیه ویتامینهای این گروه کم و پیش خاصیت ضد راشیتیک دارند و در معالجه گثی و نرمی استخوان شفابخش می‌باشد نوع دیگری از آن بنام ویتامین D_۲ از نور دادن به دی‌هیدرو کولسترون تهیه شده و بواسطه فقدان اتصال دو گانه در زنجیر جانبی از کالسیفرل متمازن گردیده است

دی‌هیدرو کولسترون را در تجارت A.T. ۱۶۷ گویند که در ۱۶۷ درجه ذوب می‌شود در پزشگی آنرا برای دفع عفونت‌های پس از عمل جراحی بکار می‌برند دارای ۳۰ درصد ویتامین D_۳ است غیراز اطفال و نوزادان اشخاص بالغ در زمان جنگ مبتلا بیک نوع راشیتیسم بنام استئومالاکی Osteomalacie می‌گردد نسبت فسفر و کلسیم در بروز این بیماریها مؤثر است هواز آزاد و نواداعمه ماورای بنفس خورشید همان عمل این ویتامین را مینماید ویتامین E یا ضد نازائی Antisterlite که در روغن حل می‌شود در روغن حبوبات مانند گندم، جوگیره و رزونهای نباتی دیگر موجود است از این روغنهای دونوع تر کیب شیمیایی یعنی ویتامین E بدست آورده‌اند که بنام Tocopherol x - ۹ مشهور است فرمول ساده‌آنها چنین می‌باشد C_{۲۸}H_{۴۸}O_۲ و C_{۲۹}H_{۵۰}O_۲ باعث سقط چنین می‌گردد و تولید نازائی می‌کند زیور عسل به ملکه تبدیل نشده ورشدو نموده بعده در جنس نر رامانع می‌گردد در نوع بتا که Neotocopherol موسوم است هسته بنزنی دارای دو گروه متیل می‌باشد این ویتامینها در روغن